

EU's regler for opstaldning af økologiske grise i bygninger med løbegårde

Notat udarbejdet af Marianne Bonde, UHF og Sybille Kyed, ØLF

EUs økologiregler for hold og opdræt af svin er fastlagt i henholdsvis rådsforordning RFO 834/2007 og Kommissionsforordning 889/2009.

Rådsforordningen fastlægger i artikel 12, at alle økologiske dyr skal have adgang til udendørsarealer.

Det tillades, at grise alene har adgang til løbegård og ikke går på græsarealer.

Økologiske grises arealkrav til inde- og udeareal i bygninger med løbegårde ses i nedenstående tabel.

Dyregruppe (levendevægt)	Indendørs areal, m ² /dyr (nettoareal, både hvile og opholdsareal)	Minimum areal fast gulv indendørs, m ² /dyr	Udendørs areal, m ² /dyr* (løbegårde ikke græsarealer)
Smågrise fra fravænnning indtil 30 kg	0,6	0,30	0,4
Ungsvin indtil 50 kg	0,8	0,40	0,6
Slagtesvin indtil 85 kg	1,1	0,55	0,8
Slagtesvin indtil 110 kg	1,3	0,65	1,0
Slagtesvin over 110 kg	1,5	0,75	1,2

*: For økologiske slagtesvin, der markedsføres under mærket "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" skal det samlede udeareal dog have et areal på minimum 20 m² for grise over 40 kg, og minimum 10 m² for grise op til 40 kg

Kommisionsforordning indeholder bestemmelser om indretning af løbegården. Således står der i artikel 11, stk.6, at: "Grise skal kunne gøde og rode på løbearealerne. Som rodemateriale kan der anvendes forskellige substrater.", og artikel 14, stk 1, siger, at udearealer kan være delvist overdækkede.

I Danmark er EUs krav til indretning af løbegårde udlagt på følgende måde i Vejledning for økologisk jordbrug:

"Hvis du har avlssvin og slagtesvin opstaldet indendørs i vinterhalvåret¹, skal de have uhindret adgang til en løbegård. Løbegården skal altid have en temperatur og et luftskifte, så det svarer til udendørsforholdene.

Det er dit ansvar, at der er en tydelig markering mellem løbegård og indeareal.

Svinene skal have mulighed for at søge skygge i løbegården. Op til 50 % af løbegårdens areal må være overdækket i form af tag eller anden overdækning, fx solmarkiser. Hvis svinene har et større løbegårdsareal til rådighed end minimumskravene, kan denne ekstra del være overdækket. Dog skal mindst 50 % af minimumskravet til udendørsarealet altid være uden overdækning.

¹ Avlssvin skal som minimum på græs i sommerhalvåret 15. april til 1. november, mens fravænnede grise og slagtesvin må opstaldes indendørs med adgang til løbegård hele året. I praksis er langt hovedparten af de økologiske slagtesvin i Danmark på stald med løbegård hele året.

Mindst 50 % af minimumsarealet i løbegården skal være fast gulv. Til fast gulv medregnes drænet gulv, hvis drænåbningerne højst udgør 10 % af det drænedes gulvs areal.

I mærkningsordningen "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" indgår drænet gulv i spaltegulvs-kategorien med krav om maksimalt 50 % drænet gulv eller spalter i udearealet. Ved skriftlig ansøgning kan dog normalt opnås dispensation til etablering af drænet gulv i hele udearealet, men ved en kombination af drænet gulv og spalter må arealet med spalter maksimalt udgøre 30 % af udearealet.

Opstaldes du svinene i stisystemer med løbegård, skal løbegården være attraktiv. Det vil blandt andet sige, at du skal sørge for, at dyrenes gødning fjernes regelmæssigt, og at alle dyrene har adgang til rodematerialer (halm, løs jord, ensilage og grøntfoder m.m.), der tilgodeser deres behov for at rode og evt. grave."

Sammenholdt med EUs regler kan man konstatere, at EUs regler ikke indeholder nogen præcisering af, hvor stor en del af udearealet, der må være overdækket. Det vil sige, det vil ikke være i konflikt med EUs regler at øge graden af overdækning af udearealet.

EU's regler indeholder heller ikke nogen bestemmelser om, hvordan gulvet i den udendørs løbegård skal være. EUs regler kræver alene, at grisene skal kunne rode på arealerne, og at der kan anvendes forskellige substrater.

Hvis det skal være muligt at rode på arealerne, er der grænser for, hvor åbent gulvet kan være, men de danske begrænsninger til udearealets gulv, som de er beskrevet i vejledningen dækker over en dansk vurdering formuleret af de danske økologiske producenter for år tilbage. De ligger ikke fastlagt i EUs regler og kan derfor diskuteres med henblik på at finde frem til mere hensigtsmæssige krav, hvis dette er muligt.

Praksis i europæiske lande vedr. udeareal til økologiske slagtesvin

Tyskland (personlig meddelelse, Friedrich Weissmann 2014):

Der er ikke særlige tyske regler for opstaldning af økologiske grise udover EU-lovgivningen. Bioland i Tyskland siger i deres regler, at den overvejende del af motions og hvilearealet skal bestå af fast gulv. Motionsarealet skal være skridsikkert. Der er ikke nogen præcisering af i hvilket omfang det tillades, at der er spalter i udearealet.

Det er mest almindeligt at ombygge gamle bygninger til økologiske slagtesvinestalde og der findes et utal af forskellige løsninger. Der er dog oftest en udendørs løbegård med betongulv og fast tag. Afhængig af lokale bestemmelser i den enkelte forbundsstat er 50 – 75 % overdækning af udeareal tilladt. Grisene går typisk i slagtesvinestalden fra 30 - 120 kg.

Der benyttes meget sjældent overbrusning eller sølehuller i slagtesvinestaldene. Grovfodertildeling i form af halm foregår indendørs. Nogle producenter bruger ensilage (kløvergræs-), og om muligt tildeles det i udearealet for at undgå tilsvining indendørs. Af samme grund placeres drikkenipler udenfor, i et lukket rørsystem med opvarmning for at undgå frysning.

Holland (personlig meddelelse, Herman Vermeer 2014):

De hollandske bestemmelser vedrørende opstaldning af økologiske slagtesvin svarer til EU-reglerne.

Slagtesvin (85-110 kg) skal have adgang til et udeareal med betongulv på 1.0 m²/gris. Gulvet må være op til 50 % spalter. Det er tilladt – og almen praksis - med 75 % overdækning af udeareal. Overdækning er oftest i form af "stålplader" eller "betonfiber". Enkelte transparente tagplader for lysindfald. Sidevægge kan være lukkede, mens fronten skal være åben bortset fra de nederste 30-40 cm.

Der er ikke overbrusnings- eller sølefaciliteter udendørs i slagtesvinestaldene, et mindretal af producenterne tildeler grovfoder udendørs, og 50 % har udendørs drikkekopper – i kombination med indendørs drikkekopper. Grisene skal have adgang til beskæftigelsesmateriale, men det er oftest indendørs. Grisene går generelt i slagtesvinestalden fra 30-110 kg, men nogle steder flyttes grisene fra ungsvinestald ved ca. 50 kg.

Figur 1-2: Hollandsk økologisk slagtesvinestald (Fotos Herman Vermeer)

Figur 3: Udeareal hollandsk økologisk slagtesvinestald (foto UHF)

Schweiz (personlig meddelelse, Barbara Früh 2014):

Økologiske slagtesvin i Schweiz er typisk opstaldet i stalde med udendørs løbegård med betongulv (+/- spalter) med et udendørs areal på 0,65 m² pr slagtesvin. Udearealet må være overdækket 50 %, og dette er almindelig praksis.

Der er ikke krav om særlige ressourcer udendørs, men grovfodertildeling eller overbrusning kan forekomme udendørs. Grisene flyttes/indsættes generelt v 60 kg.

Østrig (personlig meddelelse, Christine Leeb 2014):

De østrigske regler svarer til EU-reglerne vedrørende stiareal, men giver mulighed for fleksibilitet i fordeling af stiareal mellem indendørs og udendørs areal, så længe det totale areal pr gris overholdes. Der er ikke krav om særlige ressourcer i udearealet, et mindretal af besætninger tildeler grovfoder i udearealet og enkelte besætninger har overbrusning. Om sommeren er der adgang til drikkefaciliteter udendørs. Udearealet har betongulv (fast gulv eller delvis spaltegulv) eller evt. dybstrøelse. Det er tilladt med overdækning af udearealet op til 90 %, og i praksis anvendes 50-90 % overdækning i hovedparten af besætningerne.

Grisene går i slagtesvinestalden enten hele perioden 30-130 kg, eller indsættes fra ungsvinestald ved 50 kg.

Figur 4-5: Østrigske slagtesvinestalde med udeareal (Fotos Christine Leeb)

Sverige (personlig meddelelse, Stefan Gunnarsson 2014):

Den svenske lovgivning vedrørende opstaldning af økologiske slagtesvin følger EU-reglerne, men derudover har certificerings-organet KRAV, som godkender de svenske øko-besætninger, sær-regler på området.

Sveriges nationale retningslinjer for økologisk svineproduktion eller KRAVS regler indeholder ikke bestemmelser vedrørende gulvets beskaffenhed. I Sverige henholder de sig alene til, at det ikke er tilladt at opstalde grise på fuldspalte gulve. Det skal nævnes, at størstedelen af den svenske svineproduktion foregår

på friland, hvilket kan være årsagen til, at der ikke har været så stort behov for, at forholde sig til gulvets beskaffenhed i en løbegård til svin.

De økologiske slagtesvin skal holdes udendørs med adgang til afgræsning minimum 4 måneder om året. I den "indendørs" periode skal de have adgang til udendørs løbegård. Slagtesvin (85-110 kg) skal have adgang til et udeareal på 1.0 m²/gris.

England (personlig meddelelse, Sandra Edwards 2014):

Den engelske lovgivning svarer til EU-reglerne, men i henhold til Soil Association certificerings-retningslinjer skal alle økologiske grise, også slagtesvin, holdes udendørs på græs.

Figur 6-7: Udendørs systemer for slagtesvin England (fotos UHF)

Frankrig (personlig meddelelse, Armelle Prunier 2014):

Der er ikke særskilte franske regler for opstaldning af økologiske slagtesvin ud over EU-reglerne.

Slagtesvinestalde bygget før 2009 har ikke krav om udeareal, så reelt har kun nye eller ombyggede stalde fra efter 2009 udeareal. De nugældende regler om udeareal tillader 50 % overdækning, og udearealerne skal have 3 fuldt åbne sider (net ikke tilladt). Højde af stadskelelser er begrænset til det nødvendige minimum til at sikre, at dyrene ikke springer over i nabostierne. Grisene går typisk i slagtesvinestalden hele perioden 30-115 kg.

Da kun få stalde pt. har udeareal, foreligger ikke information om specifik praksis vedr. indretning af udearealet.